

ΘΕΜΑ Α

A1. γ.

A2. δ.

A3. β. (έχουν ίδιο Μ.Τ. C₄H₆)

A4. δ.

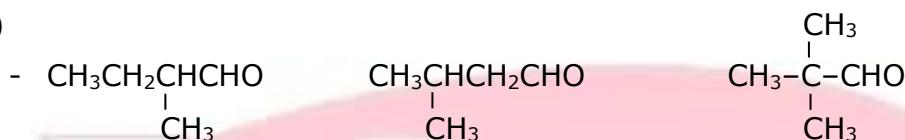
A5. α. (το αιθίνιο δίνει αλδεΐδη, τα υπόλοιπα αλκίνια κετόνη)

ΘΕΜΑ Β

B1. α. **ΣΩΣΤΗ** Έχουν τον ίδιο μοριακό τύπο: C₄H₈O.

β. **ΣΩΣΤΗ** Δύο διαδοχικά μέλη μιας ομόλογης σειράς διαφέρουν κατά την ομάδα -CH₂-, δηλαδή οι M_r τους διαφέρουν κατά 14. Οπότε, για δύο τυχαία μέλη μιας ομόλογης σειράς οι M_r θα διαφέρουν κατά ένα ακέραιο πολλαπλάσιο του 14. Αυτό ισχύει για τις ενώσεις Α και Β (84=6·14).

B2.α)

- ΒΕΔ σελ. 67 (Εφαρμογή 8.γ)

β) Α: CH₂=CH₂

Γ: CH₃CCl₂CH₃

Δ: CH₃CH-C≡CH

Β: CH₃CH₂OH

CH₃

B3. **ΣΩΣΤΟ το (iii)**

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ Η αντίδραση είναι: 2 A(s) + 3 B(aq) → Γ(aq) + x Δ(g)↑

Σύμφωνα με την εκφώνηση: τα 0,1 mol A δίνουν $\frac{3,36}{22,4} = 0,15$ mol Δ

Σύμφωνα με τη στοιχειομετρία: τα 2 mol A δίνουν x mol Δ

Επομένως, πρέπει να ισχύει: $\frac{0,1}{2} = \frac{0,15}{x}$ δηλαδή **x=3**

B4. **ΣΩΣΤΟ το (δ)**

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ Στο 1° διάλυμα: 100 g διαλύματος περιέχουν 20 g HCl
200 g διαλύματος περιέχουν ;=40 g HCl

Στο 2° διάλυμα: 100 g διαλύματος περιέχουν 30 g HCl
300 g διαλύματος περιέχουν ;=90 g HCl

Μετά την ανάμιξη, προκύπτει διάλυμα που έχει μάζα 200+300=500 g και περιέχει συνολικά 40+90=130 g HCl.

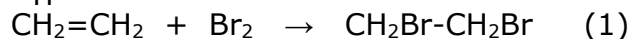
Δηλαδή, στο τελικό διάλυμα: 500 g διαλύματος περιέχουν 130 g HCl
100 g διαλύματος περιέχουν ;=26 g HCl

Επομένως το τελικό διάλυμα έχει περιεκτικότητα 26% w/w.

ΘΕΜΑ Γ

Γ1.α) Εφόσον διακόπτουμε την παροχή αιθενίου όταν το βρώμιο αποχρωματιστεί πλήρως, η ποσότητα του αιθενίου που διαβιβάστηκε αντέδρασε πλήρως με την ποσότητα του Br_2 που περιείχε το δοχείο.

Η αντίδραση που πραγματοποιείται είναι:

Το προϊόν Π της αντίδρασης είναι το $\text{CH}_2\text{Br}-\text{CH}_2\text{Br}$ με $M_r=188$. Επομένως, η ποσότητά του σε mol είναι $n = \frac{94}{188} = 0,5 \text{ mol}$.

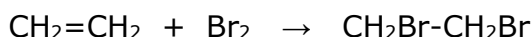
Σύμφωνα με την (1), η ποσότητα του αιθενίου ($M_r=28$) που αντέδρασε είναι:
 $0,5 \text{ mol}$ ή $0,5 \cdot 28 = 14 \text{ g}$

β) Τα 7 g αιθενίου είναι $n = \frac{7}{28} = 0,25 \text{ mol}$.

Στο διάλυμα βρωμίου: 100 mL δ/τος περιέχουν 10 g Br_2 ($M_r=160$)

$$560 \text{ mL} \quad \gg \quad \gg \quad ; = 56 \text{ g} \quad \text{ή} \quad \frac{56}{160} = 0,35 \text{ mol } \text{Br}_2$$

Το $\text{CH}_2=\text{CH}_2$ αντιδρά με το Br_2 σύμφωνα με την εξίσωση:

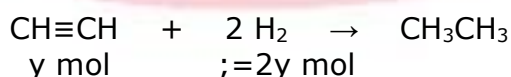
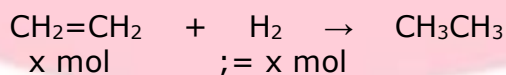
Δηλαδή: 1 mol $\text{CH}_2=\text{CH}_2$ αντιδρά πλήρως με (αποχρωματίζει) 1 mol Br_2
 $0,25 \text{ mol } \text{CH}_2=\text{CH}_2 \quad \gg \quad \gg \quad \gg \quad ; = 0,25 \text{ mol } \text{Br}_2$

Επομένως, το διάλυμα **δεν θα αποχρωματιστεί πλήρως**, αφού δεν αντιδρά όλη η ποσότητα του Br_2 , που ήταν 0,35 mol.

Γ2. Έστω x mol $\text{CH}_2=\text{CH}_2$ ($M_r=28$) και y mol $\text{CH}\equiv\text{CH}$ ($M_r=26$) στο αρχικό μίγμα.

Είναι $m_{\text{ολ}}=11 \text{ g}$, επομένως θα ισχύει $28x+26y=11$ (1)

Οι αντιδράσεις υδρογόνωσης των δύο ακόρεστων υδρογονανθράκων είναι:

Για την πλήρη υδρογόνωση του μίγματος απαιτούνται συνολικά: $(x+2y)$ mol H_2 .

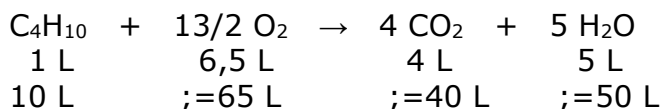
Όμως, η απαιτούμενη ποσότητα H_2 είναι $n = \frac{11,2}{22,4} = 0,5 \text{ mol}$, επομένως θα ισχύει:

$$x+2y=0,5 \quad (2)$$

Από τις (1) και (2) προκύπτει: $x=0,3$ και $y=0,1$

Δηλαδή, το μίγμα περιείχε: 0,3 mol ή $0,3 \cdot 28 = 8,4 \text{ g}$ $\text{CH}_2=\text{CH}_2$
και 0,1 mol ή $0,1 \cdot 26 = 2,6 \text{ g}$ $\text{CH}\equiv\text{CH}$

Γ3.α) Για τα αέρια ισχύει ότι η αναλογία mol είναι και αναλογία όγκων, εφόσον οι όγκοι έχουν μετρηθεί στις ίδιες συνθήκες πίεσης και θερμοκρασίας. Το O_2 βρίσκεται σε περίσσεια. Το βουτάνιο αντιδρά πλήρως:

Τα καυσαέρια πριν την ψύξη τους περιέχουν:

40 L CO₂ και 50 L υδρατμών που παράχθηκαν

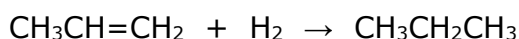
και 175-65=110 L O₂ που περίσσεψαν / Συνολικός όγκος προϊόντων: 200 L

Επομένως, η % v/v σύσταση είναι:

$$\frac{40}{200} \cdot 100\% = 20\% \text{ CO}_2, \quad \frac{50}{200} \cdot 100\% = 25\% \text{ υδρατμοί και } 55\% \text{ O}_2$$

β) Είναι $n_{\text{C}_3\text{H}_6} = \frac{21}{42} = 0,5 \text{ mol}$ ($M_r=42$) και $n_{\text{H}_2} = \frac{4}{2} = 2 \text{ mol}$ ($M_r=2$)

Το C₃H₆ αντιδρά με το H₂ σύμφωνα με τη χημική εξίσωση:

Επομένως, αντιδρούν πλήρως τα 0,5 mol C₃H₆ με 0,5 mol H₂ και παράγονται 0,5 mol C₃H₈, ενώ περισεύουν 2-0,5=1,5 mol H₂.

Έτσι, το μίγμα των αερίων στην έξοδο του σωλήνα αποτελείται από:

$$\left. \begin{array}{l} 0,5 \text{ mol C}_3\text{H}_8 \text{ (} M_r=44 \text{)} \quad \text{ή} \quad 0,5 \cdot 44 = 22 \text{ g C}_3\text{H}_8 \\ \text{και } 1,5 \text{ mol H}_2 \text{ (} M_r=2 \text{)} \quad \text{ή} \quad 1,5 \cdot 2 = 3 \text{ g H}_2 \end{array} \right\} \text{ συνολική μάζα: } 25 \text{ g}$$

Δηλαδή, η % w/w σύσταση του μίγματος είναι:

$$\frac{22}{25} \cdot 100\% = 88\% \text{ C}_3\text{H}_8 \quad \text{και} \quad \frac{3}{25} \cdot 100\% = 12\% \text{ H}_2$$

Γ4. ΣΩΣΤΟ το (γ)

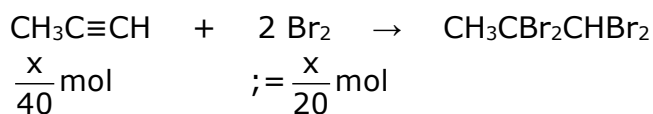
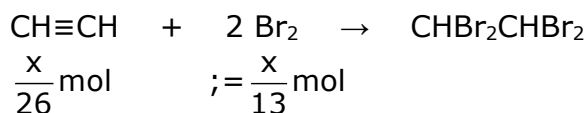
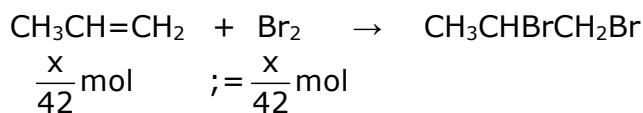
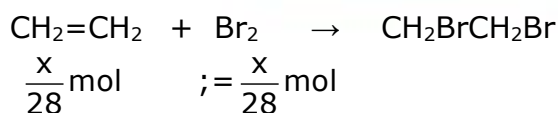
ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Έστω x g η μάζα καθενός απ' τους υδρογονάνθρακες.

Το CH₂=CH₂ έχει M_r=28, το CH₃CH=CH₂ έχει M_r=42, το CH≡CH έχει M_r=26 και το CH₃C≡CH έχει M_r=40.

Οι ποσότητες mol των τεσσάρων υδρογονανθράκων είναι:

$$n_{\text{C}_2\text{H}_4} = \frac{x}{28} \text{ mol}, \quad n_{\text{C}_3\text{H}_6} = \frac{x}{42} \text{ mol}, \quad n_{\text{C}_2\text{H}_2} = \frac{x}{26} \text{ mol}, \quad n_{\text{C}_3\text{H}_4} = \frac{x}{40} \text{ mol}$$

Υπολογίζουμε τις ποσότητες Br₂ που αντιδρούν:

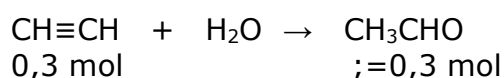
Είναι $\frac{x}{42} < \frac{x}{28} < \frac{x}{20} < \frac{x}{13}$, επομένως με τη μεγαλύτερη ποσότητα Br_2 αντιδρά το $\text{CH}\equiv\text{CH}$. Οπότε, αυτό απορροφά τη μεγαλύτερη ποσότητα Br_2 σε διάλυμα με διαλύτη CCl_4 .

ΘΕΜΑ Δ

Δ1.α) Χ: $\text{CH}\equiv\text{CH}$ Ψ: CH_3CHO

(Το μοναδικό αλκίνιο που με προσθήκη νερού μετατρέπεται πλήρως σε αλδεΐδη είναι το αιθίνιο. Όλα τα υπόλοιπα, λόγω Μαρκοννίκον, δίνουν ως κύριο προϊόν κετόνη.)

$$\beta) n_{\text{C}_2\text{H}_2} = \frac{7,8 \text{ g}}{26 \text{ g/mol}} = 0,3 \text{ mol} \quad (M_r=26)$$

Παράγονται 0,3 mol CH_3CHO ($M_r=44$), δηλαδή $m=0,3 \cdot 44=13,2 \text{ g}$ CH_3CHO

Δ2.α) Φ: CH_3COOH Ψ: $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{CH}_2\text{OH}$

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ

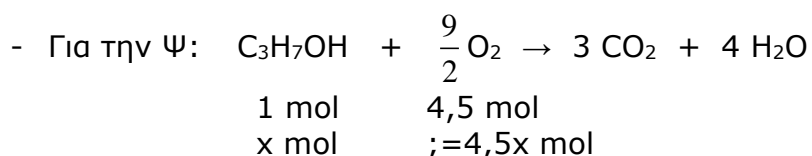
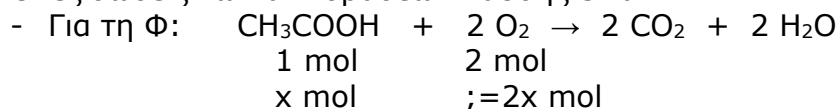
Ο γενικός μοριακός τύπος των κορεσμένων μονοκαρβοξυλικών οξέων είναι $\text{C}_v\text{H}_{2v+1}\text{COOH}$, $v \geq 0$ (ή: $\text{C}_k\text{H}_{2k}\text{O}_2$, $k \geq 1$). Επομένως, το 2^ο μέλος της σειράς προκύπτει για $v=1$ (ή: $k=2$): CH_3COOH ($\text{C}_2\text{H}_4\text{O}_2$) με $M_r=24+4+32=60$

Ο γενικός μοριακός τύπος των κορεσμένων μονοσθενών αλκοολών είναι $\text{C}_p\text{H}_{2p+1}\text{OH}$, $p \geq 1$. Η αλκοόλη Ψ έχει ίδια M_r με το οξύ Φ, δηλαδή $M_r=60$, επομένως θα ισχύει $12p+2p+18=60$ ή $p=3$.

Δηλαδή, ο μοριακός τύπος της Ψ είναι $\text{C}_3\text{H}_7\text{OH}$ και, εφόσον είναι πρωτοταγής, ο συντακτικός της τύπος είναι: $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{CH}_2\text{OH}$

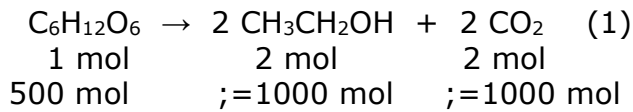
β) Οι ποσότητες των δύο ενώσεων που καίγονται έχουν ίσες μάζες, άρα και τον ίδιο αριθμό mol, αφού $M_r(\Phi)=M_r(\Psi)$. Έστω, λοιπόν, x mol η ποσότητα κάθε ουσίας.

Οι εξισώσεις των αντιδράσεων καύσης είναι:

Επομένως, μεγαλύτερη ποσότητα mol O_2 , άρα και μεγαλύτερος όγκος στις ίδιες συνθήκες, απαιτήθηκε στην καύση της Ψ.

Δ3.α) Τα 90 kg ή 90000 g γλυκόζης ($M_r=180$) είναι $n = \frac{90000}{180} = 500 \text{ mol}$

Θα παραχθούν το πολύ, αν αντιδράσει όλη η ποσότητα γλυκόζης, 1000 mol αιθανόλης ($M_r=46$), δηλαδή μάζα $m=1000 \cdot 46=46000 \text{ g}$ ή 46 kg.

Θα παραχθούν επίσης και 1000 mol CO_2 , τα οποία σε συνθήκες STP καταλαμβάνουν όγκο $1000 \cdot 22,4=22400 \text{ L}$ ή $22,4 \text{ m}^3$ ($1 \text{ m}^3=1000 \text{ L}$).

β) Από την πυκνότητα της αιθανόλης, μπορούμε να υπολογίσουμε τον όγκο που καταλαμβάνει μάζα 96 g αιθανόλης:

$$\rho_{\text{αιθανόλης}} = \frac{m_{\text{αιθανόλης}}}{V_{\text{αιθανόλης}}} \quad \text{άρα } V_{\text{αιθανόλης}} = \frac{m_{\text{αιθανόλης}}}{\rho_{\text{αιθανόλης}}} = \frac{96 \text{ g}}{0,8 \text{ g/mL}} = 120 \text{ mL}$$

Το διάλυμα Δ έχει μάζα ίση με το άθροισμα των μαζών αιθανόλης και νερού, δηλαδή $96+898=994 \text{ g}$.

Από την πυκνότητα του διαλύματος, μπορούμε να υπολογίσουμε τον όγκο του:

$$\rho_{\text{διαλύματος}} = \frac{m_{\text{διαλύματος}}}{V_{\text{διαλύματος}}} \quad \text{άρα } V_{\text{διαλύματος}} = \frac{m_{\text{διαλύματος}}}{\rho_{\text{διαλύματος}}} = \frac{994 \text{ g}}{0,994 \text{ g/mL}} = 1000 \text{ mL}$$

Επομένως: σε 1000 mL διαλύματος περιέχονται 120 mL αιθανόλης
σε 100 mL διαλύματος περιέχονται ;=12 mL αιθανόλης

Δηλαδή το διάλυμα Δ έχει περιεκτικότητα 12% v/v.

Δ4. ΣΩΣΤΟ το (γ)

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Στο διάγραμμα φαίνονται 5 μόρια N_2 και 12 μόρια H_2 . Σύμφωνα με τη στοιχειομετρία της αντίδρασης, θα αντιδράσουν πλήρως τα 12 μόρια H_2 με 4 μόρια N_2 και θα παραχθούν 8 μόρια NH_3 , ενώ θα περισσέψει 1 μόριο N_2 .